

วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกา (แคะ) ถิ่นเพิงซุน
ของผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น*
Fengshun Hakka Tones Produced
by Hakka-Regional Thai Bilingual Speakers

จินต์ชุตตา ศาสตร์รัมย์**

Jinchuta Satsamai

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพิงซุนที่พูดโดยผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น ๔ ถิ่น ซึ่งได้แก่ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้ เก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาในจังหวัดกาญจนบุรี (ภาคกลาง) จังหวัดเชียงใหม่ (ภาคเหนือ) จังหวัดขอนแก่น (ภาคอีสาน) และจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้) ภาคละ ๓ คน รวมทั้งสิ้น ๑๒ คน ใช้คำทดสอบวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพิงซุน ๖ หน่วยเสียง หน่วยเสียงละ

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง “วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพิงซุนของผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น” คำว่า “ภาษาจีนฮากกา” หมายถึง “ภาษาจีนแคะ” ที่รู้จักกันโดยทั่วไป ซึ่งในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ภาษาจีนฮากกา” ทั้งหมด

** นิสิตหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕ คำทดสอบ รวมจำนวนคำทดสอบ ๓๐ คำ บันทึกการออกเสียงคำทดสอบของผู้บอกภาษาคนละ ๕ ครั้ง และเลือก ๓ ครั้งที่ผู้บอกภาษาแต่ละคนออกเสียงได้ดีที่สุดเพื่อวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานด้วยโปรแกรม PRAAT เวอร์ชัน ๕.๓.๑๖ และแปลงเป็นค่าเฮมิโตน รวมคำทดสอบวรรณยุกต์ที่ต้องวัดค่าและวิเคราะห์ทั้งหมด ๑,๐๔๐ คำ นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นจากผู้พูดภาษาไทยถิ่นทั้ง ๔ ถิ่น ถิ่นละ ๑ คน โดยใช้คำทดสอบ ๒๐ คำ ตามแนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) เพื่อดูว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นมีอิทธิพลต่อวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นหรือไม่หากมีความแตกต่างระหว่างภาค

ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่า ระบบวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดโดยผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่นประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด ๖ หน่วยเสียง เป็นวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ๔ หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ในพยางค์ตาย ๒ หน่วยเสียง วรรณยุกต์ที่มีสัทลักษณะเดียวกันทุกภาค ได้แก่ วรรณยุกต์สูง-ตก วรรณยุกต์กลาง-ตกในพยางค์เป็น และวรรณยุกต์กลาง-เลื่อนลงในพยางค์ตาย สำหรับวรรณยุกต์กลาง-ขึ้นในภาคอีสาน และวรรณยุกต์ต่ำ-ตก-ขึ้นในภาคอื่น ๆ ระดับเสียงสูงต่ำในช่วงระยะเวลา ๐% - ๔๐% สอดคล้องกับระดับเสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์ที่มีค่าเฮมิโตนต่ำสุดในช่วงระยะเวลาเดียวกันของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นอีสาน ส่วนวรรณยุกต์อื่น ๆ มีการแปรเปลี่ยนซึ่งไม่แสดงความสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นอย่างชัดเจน

คำสำคัญ : วรรณยุกต์ ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ภาษาไทยถิ่น ผู้พูดทวิภาษา

Abstract

The objectives of this research is to analyze and compare the characteristics of Fengshun Hakka tones produced by the Hakka-Regional

Thai bilingual speakers : Central Thai dialect (Kanchanaburi), Northern Thai dialect (Chiangrai), Northeastern Thai dialect (Khonkaen), and Southern Thai dialect (Suratthani). The data was collected from 12 informants : three informants for each Fengshun Hakka variety. The wordlist consisted of 30 testwords, i.e. five test words for each 6 tones. Each of the informants had to pronounce each test word five times; however, only three of them were selected for analyzing the fundamental frequencies in Hertz with PRAAT, version 5.3.16, and then converted to semitone. The total number of the test taken to be measured and acoustically analyzed was 1,080. The data on tones in the four Thai dialects was also collected from four speakers to find whether the regional Thai tones influenced the Fengshun Hakka tones or not. With the concept of Gedney's tonebox (1972), a wordlist comprising 20 test words was devised for a comparison between the phonetic characteristics of Fengshun Hakka tones and the regional Thai tones.

The results indicated that every Fengshun Hakka variety had six tones : four tones in smooth syllables and two tones in dead syllables. The tones which have the same phonetic characteristics were the high-falling tone and the mid-falling tone in smooth syllables and the mid-downward-gliding tone in dead syllables. However, the pitch height between 0% - 40% of the mid-rising tone in the Fengshun Hakka variety in Khonkaen and low-falling-rising tone in the other varieties are similar to the pitch height of the lowest semitone between 0% - 40% in regional Thai dialects. The rest of the tones looked quite different, so may not be affected by regional Thai dialects.

Keywords : tone, Fengshun Hakka dialect, regional Thai dialect, bilingual speakers

บทนำ

ภาษามนุษย์ สามารถถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นได้ และภาษามีการแปรเปลี่ยนด้วยปัจจัยต่าง ๆ เช่น ถิ่นที่อยู่ การสัมผัสภาษา เป็นต้น สำหรับการศึกษากการแปรเปลี่ยนของภาษาในเรื่องเสียง ทุกภาษามีหน่วยเสียงพยัญชนะ และสระ แต่มีบางภาษาที่อาจมีหน่วยเสียงประเภทอื่น ๆ อีก เช่น วรรณยุกต์ (tone) ลักษณะน้ำเสียง (register) เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ลักษณะเด่นอย่างหนึ่งของระบบเสียงของภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ วรรณยุกต์ (tone) ซึ่งเป็นระดับเสียงสูงต่ำที่มีนัยสำคัญ กล่าวคือ ทำให้เกิดการจำแนกความหมายประจำคำ (San 2000 : 19; Jackson 2007 : 16)

ภาษาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีวรรณยุกต์เป็นหน่วยเสียงในการจำแนกความหมายของคำ ได้แก่ ภาษาส่วนใหญ่ในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) ทุกภาษาในตระกูลไท-กะได (Tai-Kadai) และทุกภาษาในตระกูลม้ง-เมี่ยน (Hmong-Mien) บางภาษา (ส่วนน้อย) ในตระกูลมอญ-เขมร (Mon-Khmer) หรือออสโตรเอเชียติก (Austroasiatic) ผู้ใช้ภาษาในตระกูลเหล่านี้ อาจมีการอพยพย้ายถิ่น การติดต่อสื่อสารกับคนพื้นถิ่นเดิม จนทำให้เกิดการแปรเปลี่ยน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า กลุ่มคนผู้ใช้ภาษาในตระกูลภาษาดังกล่าวที่พบได้ทั่วไปในประเทศไทยก็คือ กลุ่มชาวจีน ซึ่งเป็นผู้ใช้ภาษาในตระกูลจีน-ทิเบต (Sino-Tibetan) สาขาใหญ่ซินติค (Sinitic) ภาษากลุ่มนี้แบ่งเป็นกลุ่มทางเหนือ กับกลุ่มทางใต้ ซึ่งการแบ่งแบบนี้อาจไม่ได้ใช้เกณฑ์ทางภาษาศาสตร์ในการแบ่ง ตัวอย่างเช่น Ramsey (2001 : 21) ใช้แม่น้ำฉางเจียง (แยงซี) ในการแบ่งภาษาจีนเป็นกลุ่มทางเหนือกับกลุ่มทางใต้ ผู้ใช้ภาษาจีนกลุ่มทางใต้นี้เองได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทย ประกอบอาชีพแต่งงานกันเองหรือไม่ก็แต่งงานกับคนไทยพื้นถิ่น และมีลูกหลาน ชาวจีนรุ่นถัดไปนี้ได้รับการถ่ายทอดภาษาจีนจากทั้งฝ่ายพ่อแม่ หรือไม่ก็จากทางฝ่ายพ่อ หรือไม่ก็จากทางฝ่ายแม่ ในเวลาเดียวกันก็เรียนรู้ภาษาไทยจากฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่ รวมทั้งเรียนรู้จากสังคมรอบข้างเพื่อการปรับตัวและติดต่อสื่อสารกัน

ชาวจีนในประเทศไทยนั้นมีอยู่หลายกลุ่ม เช่น ชาวจีนเฉาโจว (แต้จิ๋ว) ชาวจีนฮากกา (แคะ) ชาวจีนไห่หนาน (ไหหลำ) ชาวจีนกว่างตง (กว่างตุ้ง) ชาวจีนฝูเจี้ยน (ฮกเกี้ยน) เป็นต้น (Coughlin 2012 : 6-7) ชาวจีนกลุ่มหนึ่งที่อาจถือได้ว่าเป็นชาวจีน

กลุ่มใหญ่ในประเทศไทย คือ ชาวจีนฮากกา ซึ่งตั้งถิ่นฐานกระจุกกระจายอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย (Ramsey 2001 : 110) ชาวจีนกลุ่มนี้ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่ทั่วทุกจังหวัดในประเทศไทย มีการรวมกลุ่มกันเป็นสมาคม ซึ่งอาจเป็นแบบสมาคมชาวจีนฮากกา ชมรมชาวจีนฮากกาถิ่นต่าง ๆ หรือสมาคมตระกูลต่าง ๆ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย หรือเป็นเจ้าของกิจการใหญ่ และมีปฏิสัมพันธ์กับชาวจีนฮากกาและชาวไทยพื้นถิ่น ภาษาที่ชาวจีนฮากกาใช้นั้นเป็นภาษาตระกูลจีน-ทิเบต สาขาใหญ่ซินติค กลุ่มฮากกา ซึ่งแบ่งเป็นภาษาถิ่นย่อยตามเขตการปกครองระดับอำเภอ มีภาษาถิ่นย่อยในอำเภอเหมย์หรือเหมย์เซียน (Meixian) เป็นภาษามาตรฐาน (Hashimoto 1973 : 2) ผู้พูดภาษาจีนฮากกาถิ่นนี้พบในประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของวันดี แสงธรรมชัย (๒๕๔๖) ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร (๒๕๕๐) และ Ungsittipoonporn (2009; 2011) ซึ่งเกี่ยวข้องกับระบบเสียง รวมถึงวรรณยุกต์ด้วย

นอกจากนี้ ในประเทศไทยยังมีงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นอื่น ๆ อีก เช่น งานวิจัยภาษาจีนฮากกาถิ่นซึ่งหนึ่งของโรเจอร์ตัน โสภา (๒๕๔๔) งานวิจัยภาษาจีนฮากกาถิ่นเจียงหยางของประทุม วงษ์วันทนีย์ (๒๕๒๗) และนันทกร ชิวเรื่องโรจน์ (๒๕๕๑) ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นซึ่งมีลักษณะที่แตกต่างจากภาษาจีนฮากกามาตรฐานเนื่องจากตั้งถิ่นฐานใกล้เคียงกับผู้ใช้ภาษาจีนถิ่นเฉาโจว (Chaozhou) หรือแต้จิ๋ว (Gao 1998 อ้างใน Wen 2006) ในประเทศไทยพบงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณยุกต์เพียงงานวิจัยเดียว ได้แก่ งานวิจัยของสิริวรรณพิชา ธนจิรวัดณ์ (๒๕๕๓) ซึ่งได้เก็บข้อมูลภาษาจีนและวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ และสรุปว่า วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นมีทั้งหมด ๕ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ได้แก่วรรณยุกต์กลาง-ระดับ /๓๓/ วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น /๑๓/ วรรณยุกต์สูง-ตก /๕๒/ วรรณยุกต์สูง-ระดับ /๔๔/ และวรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง /๒๑/ และมี ๒ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์ตาย ได้แก่ วรรณยุกต์สูง-ระดับ /๔๔/ และวรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง /๒๑/

อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของสิริวรรณพิชา ธนจิรวัดณ์ (๒๕๕๓) ไม่ได้ระบุว่าเก็บข้อมูลภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นจากภาคใดแม้ว่าผู้พูดภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นจะมีอยู่ทั้งในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ก็ตาม และไม่ได้แสดงการเปรียบเทียบกับภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดในประเทศจีน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการ

วิเคราะห์และเปรียบเทียบว่าวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดใน ๔ ภาคของประเทศไทยเป็นอย่างไร เหมือนหรือต่างกันหรือไม่และอย่างไร โดยวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ด้วยการฟัง และวิเคราะห์สัทลักษณะของวรรณยุกต์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ กล่าวคือ เก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงรายการคำ และนำข้อมูลวรรณยุกต์มาวิเคราะห์หาค่าความถี่มูลฐาน ซึ่งมีค่าเป็นเฮิรตซ์ ต่อจากนั้นได้แปลงค่าเฮิรตซ์เป็นค่าเซมิโตน (semitone) เพื่อตีความเกี่ยวกับสัทลักษณะของวรรณยุกต์ในเรื่องระดับเสียงสูงต่ำ (pitch height) และลักษณะการขึ้นตก (pitch contour)

ระเบียบวิธีและขั้นตอนการวิจัย

เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับระบบเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ผู้วิจัยได้ศึกษางานของธีระพันธ์ ล. ทองคำ และคณะ (๒๕๕๐) ซึ่งเป็นศัพท์านุกรม ๑๕ ภาษาที่ใช้ในจังหวัดน่าน ศัพท์านุกรมนี้อธิบายข้อมูลเกี่ยวกับรายการคำภาษาไทยจำนวน ๒,๔๔๑ คำ ที่ใช้เก็บข้อมูลภาษาต่าง ๆ รวมทั้งข้อมูลระบบเสียงภาษาจีนฮากกาด้วย ผู้วิจัยได้คัดเลือกรายการคำภาษาไทยจำนวนหนึ่งเพื่อสร้างรายการคำสำหรับเก็บข้อมูลภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น และเพิ่มเติมตามความเหมาะสม รวมทั้งสิ้น ๖๘๐ คำ จากนั้น ได้นำรายการคำไปเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาระบบวรรณยุกต์จากผู้พูดภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ* จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นมีวรรณยุกต์ทั้งหมด ๖ หน่วยเสียง วรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็นมี ๔ หน่วยเสียง และที่ปรากฏในพยางค์ตายมี ๒ หน่วยเสียง ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยไม่ได้วิเคราะห์วรรณยุกต์ในพยางค์ตายให้เป็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ย่อย (allotone) ของวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์เป็น แต่จะวิเคราะห์เป็นหน่วยเสียงแยกต่างหาก เนื่องจากวรรณยุกต์ที่ปรากฏในพยางค์ตายของแต่ละภาค

* ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาระบบวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นจากผู้บริหารสมาคมขงสุน (เฟิงซุ่น) อายุ ๗๒ ปี (ขณะเก็บข้อมูล) เกิดที่จังหวัดสงขลา จากนั้นได้ย้ายมาที่กรุงเทพมหานครเมื่ออายุ ๒๐ ปี และอาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน บิดามารดาเป็นชาวจีนฮากกาเฟิงซุ่นที่เคยอาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย สมรสกับชาวจีนเฉาโจว (แต้จิ๋ว) ไม่ได้ศึกษาในหลักสูตร แต่ศึกษาภาษาจีนตอนกลางคืนโดยจ้างครูมาสอน ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ภาษาจีนเฉาโจว (แต้จิ๋ว) ภาษาจีนกลาง และภาษาไทย

อาจมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจแสดงให้เห็นสัทธิลักษณ์เด่นของวรรณยุกต์ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทยได้

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาเบื้องต้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการเลือกถิ่นที่จะเก็บข้อมูลและเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยได้คัดเลือกจังหวัดที่จะใช้เป็นจุดเก็บข้อมูลในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้ ภาคละ ๑ จุด ได้แก่ จังหวัดกาญจนบุรี (ภาคกลาง) จังหวัดเชียงราย (ภาคเหนือ) จังหวัดขอนแก่น (ภาคอีสาน) และจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้) ส่วนการเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่าผู้บอกภาษาจะต้องเป็นเพศเดียวกัน และช่วงอายุเดียวกันทั้งหมด เนื่องจากเพศและช่วงอายุอาจมีอิทธิพลต่อค่าความถี่มูลฐาน (Lehiste 1970 : 58) งานวิจัยนี้ได้เลือกเพศชาย เนื่องจากสังเกตเห็นว่า ผู้ชายมีการรวมตัวกันในสมาคมมากกว่าผู้หญิง และเลือกอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีขึ้นไป เนื่องจากพบว่าผู้บอกภาษาในช่วงอายุนั้นยังพูดภาษาจีนฮากกาได้ และพูดภาษาไทยถิ่นได้ด้วย หรืออีกนัยหนึ่งเป็นผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น สุขภาพแข็งแรง และอวัยวะในการออกเสียงครบถ้วน นอกจากนี้ ผู้บอกภาษายังต้องสามารถให้ความร่วมมือกับผู้วิจัยในเรื่องเวลาให้สัมภาษณ์และบันทึกเสียง ผู้วิจัยเลือกผู้บอกภาษาภาคละ ๓ คน รวมผู้บอกภาษาทั้งสิ้น ๑๒ คน

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมปัจจัยทางสังคมอื่น ๆ เช่น การศึกษา อาชีพ ฯลฯ ของผู้บอกภาษาได้ เนื่องจากผู้วิจัยเลือกผู้บอกภาษาที่ชาวจีนฮากกาคนอื่น ๆ ในจุดเก็บข้อมูลนั้นเสนอแนะว่าเป็นผู้ที่พูดภาษาจีนฮากกาได้ดี ซึ่งข้อมูลระบบเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่เก็บจากผู้บอกภาษาเหล่านี้สอดคล้องกับข้อมูลภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่เก็บในกรุงเทพมหานครและการศึกษาในประเทศจีน เช่น Gao (1998) อ้างใน Wen 2006) Lin and Li (2010) เป็นต้น และมีเวลาเพียงพอที่จะให้ความร่วมมือกับผู้วิจัย อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรทางสังคมที่ผู้วิจัยได้บันทึกไว้ ผู้วิจัยได้ใช้ประโยชน์ในการตีความผลการวิเคราะห์บางประการ

ในการอภิปรายและสรุปผล จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลภาษาไทยถิ่นด้วย โดยใช้ผู้บอกภาษาถิ่นละ ๑ คน ซึ่งเป็นเพศชาย อายุ ๕๐ ปีขึ้นไปเช่นกัน

ขั้นตอนต่อไป นอกจากรายการคำที่จะใช้เก็บข้อมูลระบบเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดใน ๔ ภาคโดยใช้รายการคำที่เตรียมไว้สำหรับการเก็บข้อมูลเบื้องต้น

จำนวน ๖๘๐ คำดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เตรียมรายการคำที่ใช้สำหรับเก็บข้อมูลวรรณยุกต์เพื่อการวิเคราะห์ค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ โดยกำหนดจำนวนคำทดสอบวรรณยุกต์ละ ๕ คำ คำทดสอบทุกคำมีสระเสียงเดียวกันทั้งหมด เพื่อควบคุมตัวแปรเรื่องระดับเสียงธรรมชาติของสระ (intrinsic pitch) ที่สระสูงจะมีระดับเสียงธรรมชาติสูงกว่าสระต่ำ (Whalen and Levitt 1995) ในงานวิจัยนี้ ได้ใช้เสียงสระ /a/ นอกจากนี้ เสียงพยัญชนะต้นจะต้องเป็นเสียงไม่ก้อง (voiceless) ทั้งหมด เนื่องจากความก้อง (voice) และไม่ก้อง (voiceless) ของเสียงพยัญชนะต้นมีผลต่อค่าความถี่มูลฐานของสระที่ตามมาเช่นกัน (San 2000 : 206, 232) สำหรับโครงสร้างพยางค์ ผู้วิจัยเลือกพยางค์ที่เป็นพยางค์เปิด (CV) และหากคำทดสอบที่ต้องการไม่เพียงพอ ผู้วิจัยได้แก้ปัญหาโดยใช้พยางค์ที่เป็นพยางค์ปิดมีเสียงนาสิกเป็นเสียงพยัญชนะท้าย (CVN) ได้แก่ เสียง -m, -n, และ -ŋ และเลือกพยางค์ตายหรือพยางค์ที่มีเสียงกักเป็นเสียงพยัญชนะท้าย (CVS) ได้แก่ เสียง -p, -t, และ -k ด้วย คำทดสอบส่วนใหญ่เป็นคำโดดหรือคำพยางค์เดียว (monosyllable) นอกจากนี้ คำทดสอบทุกคำเป็นคำศัพท์ทั่วไปที่ผู้บอกภาษาทุกคนรู้จักและเข้าใจความหมายในการวัดและวิเคราะห์วรรณยุกต์ ๖ หน่วยเสียง ผู้วิจัยได้ใช้คำทดสอบวรรณยุกต์ละ ๕ คำ เพราะฉะนั้น รายการคำที่ผู้วิจัยใช้จึงประกอบด้วยคำทั้งหมด ๓๐ คำ ดังแสดงไว้ในภาคผนวก ๑

ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ถามเป็นภาษาไทยและให้ผู้บอกภาษาตอบเป็นภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ตัวอย่างเช่น “คำว่า ‘ทราย’ ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นเรียกว่าอะไร” ทำอย่างเดียวกัน ๕ รอบโดยแต่ละรอบได้สลับตำแหน่งคำในรายการคำ การถาม-ตอบด้วยวิธีนี้ช่วยให้ได้ข้อมูลที่ค่อนข้างเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยบันทึกเสียงโดยใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก Lenovo ไมโครโฟนแบบตั้งโต๊ะ Genius รุ่น MIC-01A พร้อม USB sound adaptor รุ่น 7.1 Channel Sound และโปรแกรม PRAAT version 5.3.16 โดยตั้ง sample frequency ที่ ๔๔,๑๐๐ เฮิรตซ์

เพื่อดูว่าความแตกต่างระหว่างวรรณยุกต์ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดใน ๔ ภาค เนื่องมาจากวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น ๔ ถิ่นบ้างหรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นด้วย สำหรับการเก็บข้อมูลวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการฟัง โดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) และเก็บข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางกลศาสตร์ โดยกำหนดคุณสมบัติคำตัวอย่าง

ที่จะใช้ในรายการคำว่าจะต้องเป็นสระ /a/ และพยัญชนะต้นเป็นเสียงไม่ก้อง (voiceless) เช่นเดียวกับภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ผู้วิจัยได้เลือกรายการคำจากธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ (๒๕๕๔ : ๑๒๒) ได้แก่ ‘คำ’ ‘ขา’ ‘ค่า’ ‘ค้ำ’ ‘ชา’ ‘ชาด’ ‘คาด’ ‘ซัด’ ‘คัด’ และเพิ่มเติมคำอีก ๑๑ คำ ได้แก่ ‘ข้า’ ‘กา’ ‘ก่า’ ‘ก้าน’ ‘อา’ ‘อ่าน’ ‘อ้า’ ‘กาก’ ‘กัด’ ‘อาบ’ ‘อับ’ เพราะฉะนั้น รายการคำจึงประกอบด้วยคำตัวอย่างทั้งหมด ๒๐ คำ* จากนั้นได้สอบถามด้วยวิธีตั้งคำถาม เช่น เมื่อผู้วิจัยต้องการคำว่า ‘ชา’ ผู้วิจัยจะถามผู้บอกภาษาว่า “คนเราใช้อะไรเดิน” ผู้วิจัยได้สอบถาม ๕ รอบโดยแต่ละรอบได้สลับตำแหน่งคำในรายการคำ เช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น

เมื่อเก็บข้อมูลเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางกลศาสตร์โดยใช้โปรแกรม PRAAT ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยได้ตัดไฟล์ข้อมูลเสียงที่บันทึกไว้ ออกเป็นคำพูดเดี่ยว เนื่องจากผู้วิจัยบันทึกข้อมูลไว้อย่างต่อเนื่องตามรายการคำในชุดคำทดสอบ จากนั้น ผู้วิจัยได้คัดเลือกส่วนที่จะนำมาตัดเสียง (segment) โดยคัดเลือกเสียงเรียงประเภทเสียงก้องซึ่งเป็นส่วนที่นำพาค่าความถี่มูลฐานนั่นคือ เสียงสระ (V) ในพยางค์เปิด (CV) กับในพยางค์ตายที่มีเสียงกักเป็นพยัญชนะท้าย (CVS) ส่วนในพยางค์ที่เป็นที่ในพยางค์ปิด ได้วัดค่าความถี่มูลฐานของสระและพยัญชนะท้ายนาสิก (CVN) ในการวัดค่าความถี่มูลฐานได้ใช้ Pitch 11pt script** ซึ่งจะแปลงค่าระยะเวลาของส่วนที่นำมาวิเคราะห์เป็น ๑๑ จุด (๐% - ๑๐๐%) หรือวัดค่าความถี่มูลฐานของวรรณยุกต์ ณ ๑๑ จุด เมื่อได้ค่าความถี่มูลฐานครบทั้ง ๑๑ จุดแล้ว ผู้วิจัยได้เลือกค่าความถี่มูลฐานของคำทดสอบ ๓ คำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงชัดเจนที่สุดจากจำนวน ๕ คำที่บันทึกเสียงไว้ เพื่อนำไปหาค่าเฉลี่ยของค่าความถี่มูลฐานแต่ละจุด เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยวิเคราะห์คำทดสอบที่ผู้บอกภาษาออกเสียงทั้งหมด ๓๐ (จำนวนคำในรายการคำ) x ๓ (จำนวนครั้งที่เลือก) = ๙๐ คำทดสอบ ต่อผู้บอกภาษา ๑ คน เนื่องจากผู้บอกภาษามี ๓ คนต่อ ๑ ถิ่น

* ผู้วิจัยได้เปลี่ยนคำตัวอย่างบางคำ หากภาษาถิ่นใดไม่ได้ใช้คำนั้น เช่น ‘ชาด’ ในภาคเหนือ ผู้วิจัยเปลี่ยนเป็นคำว่า ‘ชาบ’ เป็นต้น

รายการคำทดสอบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นในรูปแบบกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) แสดงไว้ในภาคผนวก ๒

** ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณนิวุฒิ จังชัยวีระยานนท์ ที่ได้กรุณาเขียน Pitch 11pt script ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพราะฉะนั้น ใน ๑ ถิ่น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำทดสอบทั้งหมด $๙๐ \times ๓ = ๒๗๐$ คำทดสอบ และเนื่องจากจุดเก็บข้อมูลมี ๔ ถิ่น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงวัดและวิเคราะห์คำทดสอบวรรณยุกต์ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นทั้งหมด $๒๗๐ \times ๔ = ๑,๐๘๐$ คำทดสอบ

สำหรับภาษาไทยถิ่น ผู้วิจัยได้เลือกค่าความถี่มูลฐานของคำทดสอบ ๓ คำที่ผู้บอกภาษาออกเสียงชัดเจนที่สุดจากจำนวน ๕ คำที่บันทึกเสียงไว้เช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นในแต่ละถิ่นผู้วิจัยได้วิเคราะห์คำทดสอบที่ผู้บอกภาษาออกเสียงทั้งหมด ๒๐ (จำนวนคำในรายการคำ) $\times ๓ = ๖๐$ คำทดสอบ ต่อผู้บอกภาษา ๑ คน หรืออีกนัยหนึ่ง ต่อ ๑ ถิ่น เนื่องจากเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาทั้งหมด ๔ คน เพราะฉะนั้น ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงวัดและวิเคราะห์คำทดสอบวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่นทั้งหมด $๖๐ \times ๔ = ๒๔๐$ คำทดสอบ

ขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินงานวิจัยเป็นขั้นตอนการนำเสนอผล การอภิปราย และสรุปผล ในบทความนี้ ผู้วิจัยได้นำการนำเสนอส่วนของระบบและสัญลักษณ์วรรณยุกต์ด้วยการนำเสนอผลเป็นกราฟ โดยแปลงค่าความถี่มูลฐานของแต่ละวรรณยุกต์ซึ่งมีหน่วยเป็นเฮิรตซ์ให้เป็นค่าเซมิโตน ผู้วิจัยใช้ค่าอ้างอิงที่เป็นค่าความถี่มูลฐานต่ำที่สุดของผู้บอกภาษาแต่ละคน เนื่องจากเหมาะสมกับการศึกษาสัญลักษณ์ของหน่วยเสียงวรรณยุกต์ (ศุจินันท์ จิตวิริยนนท์ ๒๕๕๕) เพราะฉะนั้น สูตรที่ใช้คือ $๑๒ \times \log_2$ (ค่าความถี่มูลฐาน/ค่าความถี่มูลฐานต่ำที่สุดของผู้บอกภาษาแต่ละคน) จากนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอภาพรวมของระบบและสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์แต่ละถิ่น โดยนำค่าเซมิโตนของแต่ละวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาทุกคนในถิ่นเดียวกันมาหาค่าเฉลี่ยและนำเสนอผลเป็นกราฟเส้น และเปรียบเทียบภาพรวมของระบบและกราฟแสดงสัญลักษณ์วรรณยุกต์ของทั้ง ๔ ถิ่น จากนั้น ผู้วิจัยจะสรุปผลและอภิปรายผลโดยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลวรรณยุกต์ในภาษาไทยถิ่น ๔ ถิ่น มาประกอบการตีความเกี่ยวกับความแตกต่างของวรรณยุกต์บางเสียงในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น (ดูหัวข้อที่ ๕)

ผลการวิจัย

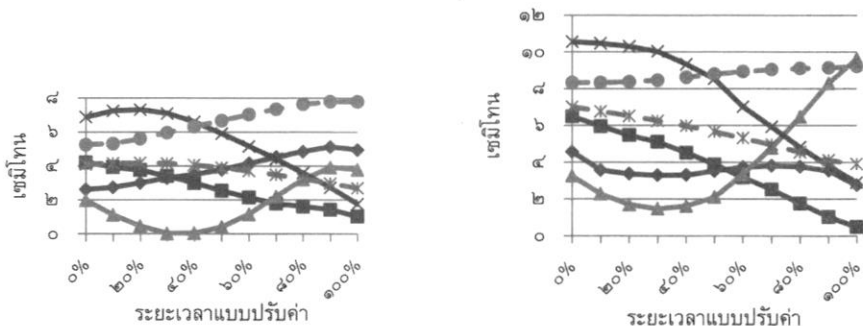
ในการวิจัยภาษาจีนฮากกาที่ผ่านมามีการวิเคราะห์ให้เห็นหน่วยเสียงวรรณยุกต์ในพยางค์ตายเป็นหน่วยเสียงย่อย (allotone) ของวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น เช่น งานของ ประทุม วงษ์วันทนีย์ (๒๕๒๗) จูไรรัตน์ ไสโกา (๒๕๔๔) วันดี แสงธรรมชัย (๒๕๔๖)

Ungsittipoonporn (2009) และสิริวรรณพิชา ธนจิรวัดณ์ (๒๕๕๓) นอกจากนี้ยังมีการวิเคราะห์ให้วรรณยุกต์ในพยางค์ตายเป็นหน่วยเสียงอิสระจากวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น เช่น งานของศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร (๒๕๕๐) Ungsittipoonporn (2011) และนิตศกร ชิวเรื่องโรจน์ (๒๕๕๑) ส่วนงานวิจัยนี้ พบว่าวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ประกอบด้วยวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ๔ หน่วยเสียง และในพยางค์ตาย ๒ หน่วยเสียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ให้ระบบวรรณยุกต์ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นมีทั้งหมด ๖ หน่วยเสียง หรืออีกนัยหนึ่ง วิเคราะห์ให้วรรณยุกต์ในพยางค์ตายเป็นหน่วยเสียงอิสระจากวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น เนื่องจากในภาษาจีนฮากกาที่พูดในแต่ละภาค วรรณยุกต์ในพยางค์เป็น และพยางค์ตายในบางกรณีอาจมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งก่อให้เกิดลักษณะเด่นเฉพาะตัว

ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ระบบและสัญลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นโดยเปรียบเทียบกราฟวรรณยุกต์ (แสดงเป็นค่าเซมิโตน) ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในภาคกลาง (กาญจนบุรี) ภาคเหนือ (เชียงใหม่) ภาคอีสาน (ขอนแก่น) และภาคใต้ (สุราษฎร์ธานี) ไว้ในภาพที่ ๑ เพื่อดูว่าวรรณยุกต์แต่ละหน่วยเสียงมีพฤติกรรมที่เหมือนและ/หรือแตกต่างกันหรือไม่ และอย่างไร กราฟเหล่านี้ได้จากการหาค่าเฉลี่ยวรรณยุกต์ของผู้บอกภาษาแต่ละคนในแต่ละภาค และถือว่าเป็น “ตัวแทน” ของระบบและสัญลักษณ์ของวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในภาคนั้น ๆ จากนั้น จะโยนไปสู่ส่วนอภิปรายผลและสรุปผลต่อไป

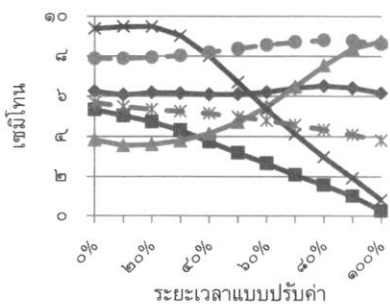
ภาพที่ ๑ เปรียบเทียบระบบและสัญลักษณ์วรรณยุกต์ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ๔ ภาค

ระบบและสัญลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น
ภาคกลาง ภาคเหนือ

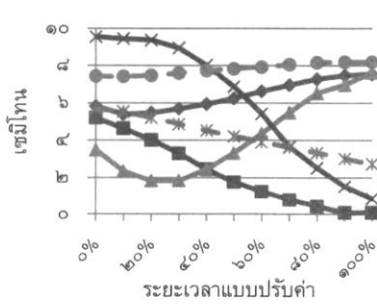
วรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ◆ ๑.๑ ▲ ๑.๒ × ๑.๓ ■ ๑.๔
 วรรณยุกต์ในพยางค์ตาย * ๑.๕ ● ๑.๖

ภาคอีสาน

วรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ◆ ๑.๑ ▲ ๑.๒ × ๑.๓ ■ ๑.๔
 วรรณยุกต์ในพยางค์ตาย * ๑.๕ ● ๑.๖

ภาคใต้

ส่วนสัญลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น ๔ ภาค ผู้วิจัยได้แสดงไว้ในตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ ระบบและสัทลักษณะวรรณยุกต์ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเพ็งซุ่น ๔ ภาค*

	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคอีสาน	ภาคใต้
วรรณยุกต์ที่ ๑	ต่ำ-เลื่อนขึ้น /๒๓/	ต่ำ-ระดับ /๒๒/	กลาง-ระดับ /๓๓/	กลาง-เลื่อนขึ้น /๓๔/
วรรณยุกต์ที่ ๒	ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๓/	ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๔/	กลาง-ขึ้น /๓๕/ /๒๑๕/	ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๔/
วรรณยุกต์ที่ ๓	สูง-ตก /๕๒/	สูง-ตก /๕๒/	สูง-ตก /๕๑/	สูง-ตก /๕๑/
วรรณยุกต์ที่ ๔	กลาง-ตก /๓๑/	กลาง-ตก /๓๑/	กลาง-ตก /๓๑/	กลาง-ตก /๓๑/
วรรณยุกต์ที่ ๕	กลาง-เลื่อนลง /๓๒/	กลาง-เลื่อนลง /๓๒/	กลาง-เลื่อนลง /๓๒/	กลาง-เลื่อนลง /๓๒/
วรรณยุกต์ที่ ๖	สูง-เลื่อนขึ้น /๔๕/	สูง-ระดับ /๔๔/	สูง-ระดับ /๔๔/	สูง-ระดับ /๔๔/

จากภาพที่ ๑ จะเห็นได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพ็งซุ่นในแต่ละภาคที่มีความแตกต่างกัน มีอยู่ ๓ หน่วยเสียง ได้แก่

(๑) วรรณยุกต์ที่ ๑ (พยางค์เป็น) ของภาคกลางเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนขึ้น /๒๓/ ของภาคเหนือเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ /๒๒/ ของภาคอีสานเป็นวรรณยุกต์กลาง-ระดับ /๓๓/ และของภาคใต้เป็นวรรณยุกต์กลาง-เลื่อนขึ้น /๓๔/

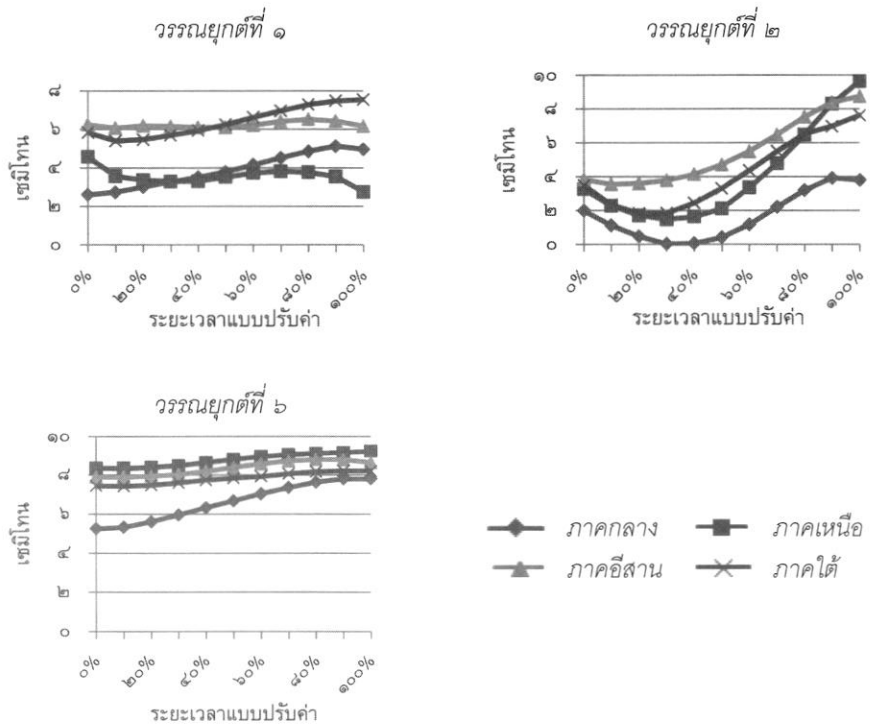
(๒) วรรณยุกต์ที่ ๒ (พยางค์เป็น) ของภาคอีสานเป็นวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น /๓๕/ ต่างจากของภาคอื่น ๆ ที่ค่าเซมิโทนตกลงจนถึงจุดต่ำสุดที่ค่าระยะเวลา ๒๐% หรือ ๓๐% แล้วเพิ่มขึ้นจนถึงค่าระยะเวลา ๑๐๐% หรือเป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๓/ หรือ /๒๑๔/

* ในการอธิบายสัทลักษณะของวรรณยุกต์ จะอธิบายในแง่ระดับเสียงสูงต่ำ (pitch height) และลักษณะการขึ้น-ตก (pitch contour) ในแง่ระดับเสียงสูงต่ำ ได้แบ่งเป็น ๕ ระดับ ได้แก่ ๑ = ต่ำ, ๒ = กลาง ค่อนข้างต่ำ, ๓ = กลาง, ๔ = กลางค่อนข้างสูง และ ๕ = สูง ส่วนลักษณะการขึ้น-ตกจะระบุด้วยตัวเลข ๒-๓ ตัว เช่น /๓๓/ = กลาง-ระดับ (ไม่มีการเปลี่ยนระดับ), /๓๑/ = กลาง-ตก, /๓๕/ = กลาง-ขึ้น ฯลฯ และเนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบร่วมสมัย (synchronic) ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอตารางโดยใช้แนวคิดการศึกษาแบบข้ามสมัย (diachronic) ซึ่งแสดงความแตกต่างระหว่าง upper register กับ lower register ไว้ในภาคผนวก ๓

(๓) วรรณยุกต์ที่ ๖ (พยางค์ตาย) ของภาคกลางมีลักษณะที่แตกต่าง คือ เป็นวรรณยุกต์สูง-เลื่อนขึ้น /๔๕/ ส่วนของภาคอื่น ๆ เป็นวรรณยุกต์สูง-ระดับ /๔๔/

ความแตกต่างด้านสัทลักษณะ (ดูภาพที่ ๒) อาจเนื่องมาจากมีอิทธิพลของภาษาไทยถิ่นที่ผู้บอกภาษาพูดก็เป็นได้ เพราะทุกคนเป็นผู้พูดทวิภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในส่วนอภิปรายผล)

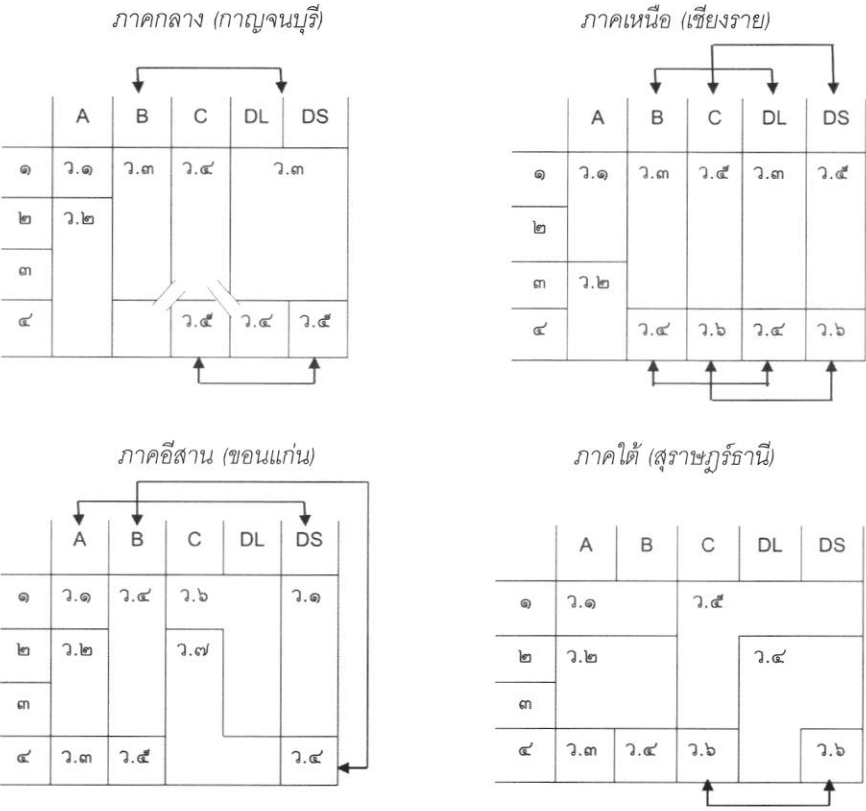
ภาพที่ ๒ เปรียบเทียบวรรณยุกต์ที่ ๑ วรรณยุกต์ที่ ๒ และวรรณยุกต์ที่ ๖ ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดใน ๔ ภาค

วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น

เนื่องจากผู้วิจัยได้คาดว่า วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพ็งซุ่นในแต่ละภาค ได้รับอิทธิพลจากวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นบ้างไม่มากก็น้อย ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยจึงเริ่มจากการนำเสนอวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี (ภาคกลาง) เชียงราย (ภาคเหนือ) ขอนแก่น (ภาคอีสาน) และสุราษฎร์ธานี (ภาคใต้) โดยใช้แนวคิดเรื่องกล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972) ดังภาพที่ ๓ ต่อจากนั้น จะบรรยายสรุปเกี่ยวกับระบบวรรณยุกต์และสัทลักษณะของวรรณยุกต์ ดังภาพที่ ๓

ภาพที่ ๓ วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น ๔ ถิ่น นำเสนอโดยใช้กล่องวรรณยุกต์ของ Gedney (1972)

วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีที่ ๓๗ ฉบับที่ ๑ ม.ค.-มิ.ย. (๒๕๕๘) ๒๒๙

วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด ๕ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ได้แก่ (๑) วรรณยุกต์ต่ำ-ตก-ขึ้น (๒) วรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ตก (๓) วรรณยุกต์กลาง-ตก (๔) วรรณยุกต์สูง-ตก และ (๕) วรรณยุกต์กลาง-เลื่อนขึ้น หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๓ และ ๔ เกิดในพยางค์ตายเสียงยาว และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๓ และ ๕ เกิดในพยางค์ตายเสียงสั้น

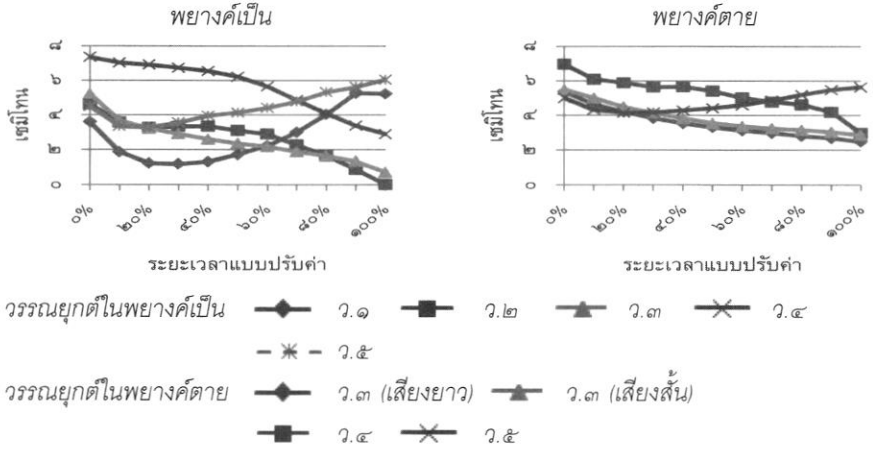
วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงใหม่ ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด ๖ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ได้แก่ (๑) วรรณยุกต์ต่ำ-ตก-ขึ้น (๒) วรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนขึ้น (๓) วรรณยุกต์ต่ำ-เลื่อนลง (๔) วรรณยุกต์กลาง-ตก (๕) วรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ตก และ (๖) วรรณยุกต์สูง-ตก หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๓ และ ๔ เกิดในพยางค์ตายเสียงยาว และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๕ และ ๖ เกิดในพยางค์ตายเสียงสั้น

วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นขอนแก่น ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด ๗ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ได้แก่ (๑) วรรณยุกต์กลาง-ระดับ-ขึ้น (๒) วรรณยุกต์กลาง-ตก (๓) วรรณยุกต์สูง-ตก (๔) วรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง-ระดับ (๕) วรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง-ระดับ-ตกเล็กน้อย (๖) วรรณยุกต์กลาง-เลื่อนลง และ (๗) วรรณยุกต์กลางค่อนข้างสูง-ตก หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๖ และ ๗ เกิดในพยางค์ตายเสียงยาว และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๑ และ ๔ เกิดในพยางค์ตายเสียงสั้น

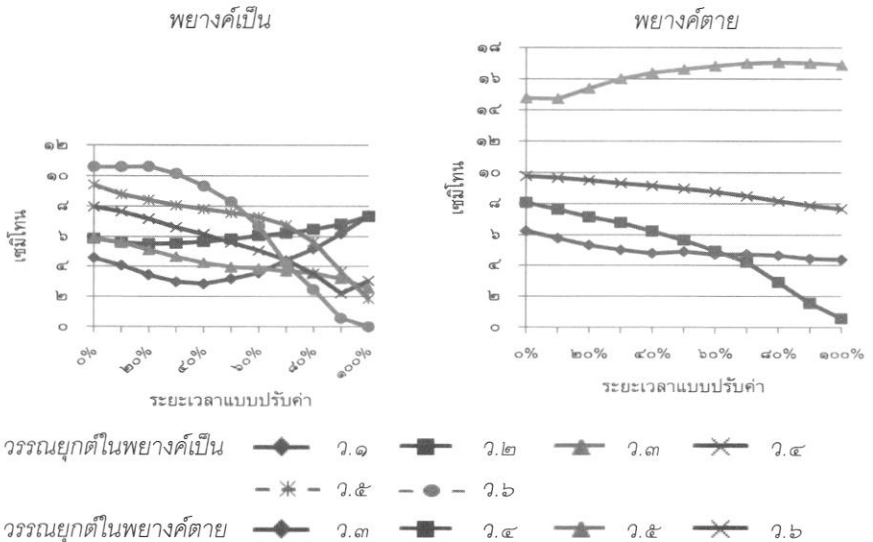
วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยวรรณยุกต์ทั้งหมด ๖ หน่วยเสียงที่เกิดในพยางค์เป็น ได้แก่ (๑) วรรณยุกต์สูง-ตก (๒) วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก (๓) วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ-เลื่อนลง (๔) วรรณยุกต์กลาง-ระดับ (๕) วรรณยุกต์สูง-เลื่อนลง และ (๖) วรรณยุกต์กลาง-ตก-ระดับ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๔ และ ๕ เกิดในพยางค์ตายเสียงยาว และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่ ๔, ๕ และ ๖ เกิดในพยางค์ตายเสียงสั้น

ส่วนกราฟแสดงสัญลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นทั้ง ๔ ถิ่น ผู้วิจัยได้แสดงไว้ในภาพที่ ๔-๗

ภาพที่ ๔ สัทธิลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี
ภาษาไทยถิ่นกาญจนบุรี

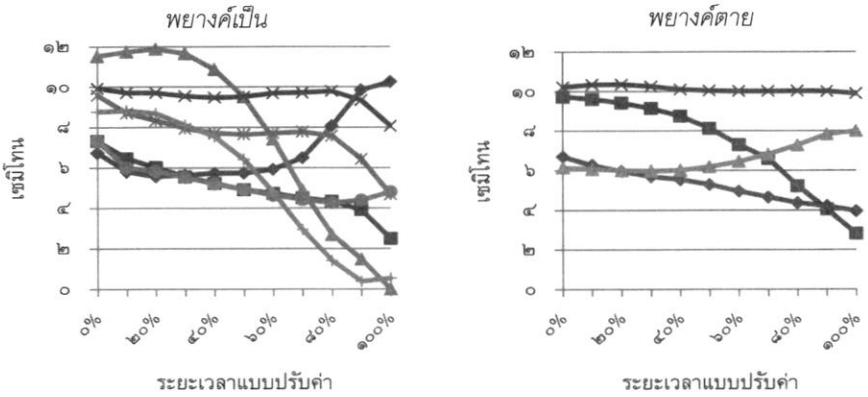

ภาพที่ ๕ สัทธิลักษณ์วรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นเชียงราย
ภาษาไทยถิ่นเชียงราย

ภาพที่ ๖ สัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

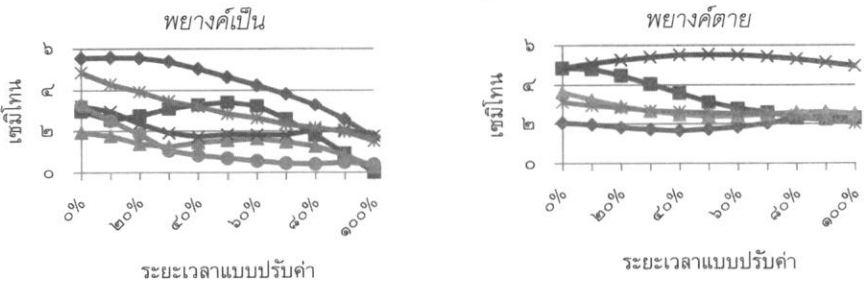
ภาษาไทยถิ่นขอนแก่น

- วรรณยุกต์ในพยางค์เป็น
- ◆ ๖.๑
 - ๖.๒
 - ▲ ๖.๓
 - × ๖.๔
 - * - ๖.๕
 - ๖.๖
 - + ๖.๗
- วรรณยุกต์ในพยางค์ตาย
- ▲ ๖.๑
 - × ๖.๔
 - ◆ ๖.๖
 - ๖.๗

ภาพที่ ๗ สัทลักษณะวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ธานี

ภาษาไทยถิ่นสุราษฎร์ธานี

- วรรณยุกต์ในพยางค์เป็น
- ◆ ๖.๑
 - ๖.๒
 - ▲ ๖.๓
 - × ๖.๔
 - * - ๖.๕
 - ๖.๖
- วรรณยุกต์ในพยางค์ตาย
- ◆ ๖.๔ (เสียงยาว)
 - ▲ ๖.๔ (เสียงสั้น)
 - ๖.๕ (เสียงยาว)
 - × ๖.๕ (เสียงสั้น)
 - * - ๖.๖

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า วรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในประเทศไทยมีทั้งหมด ๖ หน่วยเสียง ซึ่งประกอบด้วยวรรณยุกต์ในพยางค์เป็น ๔ หน่วยเสียง และวรรณยุกต์ในพยางค์ตาย ๒ หน่วยเสียง วรรณยุกต์ที่ไม่พบความแตกต่างระหว่างถิ่น ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ ๓ (สูง-ตก) วรรณยุกต์ที่ ๔ (กลาง-ตก) และวรรณยุกต์ที่ ๕ (กลาง-เลื่อนลงในพยางค์ตาย) ส่วนวรรณยุกต์ที่พบความแตกต่างระหว่างถิ่น ได้แก่ วรรณยุกต์ที่ ๑ และ ๒ (พยางค์เป็น) และวรรณยุกต์ที่ ๖ (พยางค์ตาย)

เพื่อหาคำตอบว่าวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับความแตกต่างของวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นหรือไม่ ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบสัทลักษณะวรรณยุกต์ที่ ๑, ๒ และ ๖ ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นกับภาษาไทยถิ่น พบว่าระดับเสียงสูงต่ำของวรรณยุกต์ที่ ๒ ในภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในช่วงระยะเวลา ๐% - ๔๐% มีความสอดคล้องกับระดับเสียงสูงต่ำของค่าเซมิโตนต่ำสุดของวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นในช่วงระยะเวลา ๐% - ๔๐% กล่าวคือ วรรณยุกต์ที่ ๒ ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในภาคอีสาน ค่าเซมิโตนในช่วงระยะเวลานี้อยู่ในระดับกลาง ซึ่งสอดคล้องกับวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นขอนแก่นที่ค่าเซมิโตนต่ำสุดในช่วงระยะเวลานี้อยู่ในระดับกลาง (ดูภาพที่ ๖ ประกอบ) ส่วนวรรณยุกต์ที่ ๒ ของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในภาคอื่น ๆ ค่าเซมิโตนในช่วงระยะเวลานี้ลดลงจนถึงระดับต่ำ ภาษาไทยถิ่นก็มีวรรณยุกต์ที่ค่าเซมิโตนลดลงจากระดับกลางค่อนข้างต่ำจนถึงระดับต่ำในช่วงระยะเวลานี้เช่นกัน (ดูภาพที่ ๔, ๕ และ ๗ ประกอบ) ส่วนวรรณยุกต์ที่ ๑ และ ๖ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่แสดงความสอดคล้องกับภาษาไทยถิ่นอย่างเด่นชัด

เพราะฉะนั้น ความแตกต่างที่เป็นลักษณะเด่นของภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นใน ๔ ภาค คือ วรรณยุกต์ที่ ๒ ซึ่งมีความแตกต่างในแง่ระดับเสียงสูงต่ำตั้งแต่ระยะเวลา ๐% - ๔๐% คล้ายคลึงกับระดับเสียงสูงต่ำของค่าเซมิโตนต่ำสุดในวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่นที่อยู่ในช่วงระยะเวลาเดียวกันและแตกต่างจากการศึกษาในประเทศจีน เช่น Gao (1998 อ้างใน Wen 2006) ที่ระบุไว้ว่าวรรณยุกต์นี้เป็นวรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น /๒๔/ และ Lin and Li (2010) ที่ระบุไว้ว่าวรรณยุกต์นี้เป็นวรรณยุกต์กลาง-ขึ้น /๓๕/ แสดงให้เห็นการนำพฤติกรรมการออกเสียงภาษาไทยถิ่นมาออกเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่น อย่างไรก็ตาม

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาคำพยางค์เดียว ต่อไปจึงควรมีการศึกษาวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในคำหลายพยางค์ วลี หรือประโยคด้วย

นอกจากผลการวิเคราะห์ระบบและสัทลักษณะของวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยแล้ว ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้อาจนำไปสู่การศึกษามหาวิทยาลัยภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นในประเทศอื่น ๆ ทางภาษาศาสตร์ เช่น การปนภาษาและการสลับภาษาจีนฮากกา-ไทยถิ่น ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าศึกษาทางภาษาศาสตร์ สังคม รวมทั้งเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งในการจัดทำคลังข้อมูลภาษาจีนฮากกาถิ่นต่าง ๆ ที่พูดในประเทศไทย

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณผู้ประสานงาน ผู้บอกภาษา ผู้ให้คำปรึกษาด้านความรู้เกี่ยวกับชาวจีนฮากกา และผู้ที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ระหว่างการทำวิจัย

บรรณานุกรม

- จูไรตัน โสภา. การศึกษาระบบเสียงของภาษาจีนฮากกาถิ่นซิงหนิงในอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี (A phonological study of Hsing-ning Hakka at Muang district, Ratchaburi province). วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔.
- ธีระพันธ์ ล. ทองคำ และคณะ. ศัพท์านุกรม ๑๕ ภาษาที่พูดในจังหวัดน่าน. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิจัยความหลากหลายทางภาษาในจังหวัดน่าน : ความรู้พื้นฐานเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕๐ พรรษา วันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๘, ๒๕๕๐.
- ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ และคณะ. เสียงภาษาไทย : การศึกษาทางกลศาสตร์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- นิตศกร ชิวเรื่องโรจน์. การบรรยายระบบเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเจียงหยางที่พูดในประเทศไทย (A phonological description of Jieyang Hakka dialect as spoken in Thailand). วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๑.
- ประทุม วงษ์วันหนึ่. ระบบเสียงภาษาจีนฮากกา เปรียบเทียบกับระบบเสียงภาษาจีนซัวเถา (A phonology of Hakka, with comparison with Swatow). วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๒๗.*
- วันดี แสงธรรมชัย. การศึกษาระบบเสียงภาษาจีนฮากกาถิ่นเหมยเซียนในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย เปรียบเทียบกับการศึกษาภาษาจีนฮากกาในประเทศจีนของฮาชิโมโต (A phonological study of the Meixian Hakka dialect in Bangkok, Thailand, in comparison with Hashimoto's study of the Hakka dialect in China). วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษา

* เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนฮากกาถิ่นเจียงหยาง

และวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๖.

ศิริเพ็ญ อึ้งสิทธิพูนพร. การวิเคราะห์ระบบวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาที่พูดใน กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ด้วยวิธีการทางสัทวิทยาและกลศาสตร์ (Phonological and acoustic analyses of tone system of Hakka as spoken in Bangkok, Thailand). วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สถาบันวิจัย

ภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๐.*

ศุจินัฐ จิตวิริยนนท์. “การปรับค่าความถี่มูลฐานโดยการแปลงค่าเฮิร์ตซ์เป็นเซมิโตน : แนวทางในการเสนอผลการวิเคราะห์วรรณยุกต์.” ใน *The Journal : Journal of the Faculty of Liberal Arts Mahidol University*, ๘ (๒), หน้า ๑๙-๔๕, ๒๕๕๕.

สิริวรรณพิชา ธนจิรวัดมนต์. *ลักษณะทางสัทวิทยาของภาษาจีนในประเทศไทย (The phonological characteristics of Chinese dialects in Thailand)*. วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๓.

Coughlin, Richard J. *Double Identity : The Chinese in Modern Thailand*. Bangkok : White Lotus, 2012.

Gao, Ran. “Guangdong Fengshun Kejia fangyan de fenbu ji qi yinyun tezheng (The distribution of the Guangdong Fengshun Hakka dialect and its phonological characteristic).” In *Kejia Fangyan Yanjiu (The Research of the Hakka Dialect)*. Guangdong : Jinan Daxue Chubanshe, 1998. Cited in Wen, Changyan, editor. *Kejia Fangyan (The Hakka Dialect)*. Guangzhou : Huanan Ligong Daxue Chubanshe, 2006.

Gedney, William J. “A checklist for determining tones in Tai dialect.” In *Studies in Linguistics in Honor of George L. Trager*, edited by M. Estellie Smith, 423-37. Smith, M.E., editor. The Hague : Mouton, 1972.

Hashimoto, Mantaro J. *The Hakka Dialect : a Linguistic Study of its Phonology*,

* เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนฮากกาถิ่นเหมย์เซียน

- Syntax and Lexicon. Cambridge : Cambridge University Press, 1973.
- Jackson, Howard. **Key Terms in Linguistics**. London : Continuum, 2007.
- Lehiste, Ilse. **Suprasegmentals**. Cambridge : The M.I.T. Press, 1970.
- Lin, Lunlun and Li, Xuemei. "Guangdong Fengshun Banshanke de Yuyin Xitong ji qi Tedian" (The phonology and characteristics of Guangdong Fengshun Banshan Hakka). In **Journal of Jinan University (Philosophy and Social Sciences)**, No. 1 (2010), pp. 117–121, 2010. Retrieved from <http://www.cnki.com.cn/Article/CJFDTOTAL-JNXB201001021.htm> (February 4th, 2013).
- Ramsey, Robert S. **The Language of China**. Princeton, N.J. : Princeton University Press, 1987.
- San, Duanmu. **The Phonology of Standard Chinese**. London : Oxford University Press, 2000.
- Ungsittipoonporn, Siripen. "The Bangkok Hakka phonology." In **Mon Khmer Studies 38 : A Journal of Southeast Asian Languages and Cultures : Special Volume Dedicated to Dr.David Thomas**, 185–208, 2009. Retrieved from <http://sealang.net/sala/archives/pdf8/siripen2008bangkok.pdf> (January 22nd, 2015).*
- Ungsittipoonporn, Siripen. "The tone system of Bangkok Hakka." In **Journal of Chinese Linguistics**, Vol. 39 (1), pp. 32–75, 2011.**
- Whalen, D.H. and Levitt, A.G. "The universality of intrinsic F0 of vowels." In **Journal of Phonetics**, 23, 349–366, 1995. Retrieved from www.haskin.yale.edu/Reprints/HL0966.pdf (January 2nd, 2015).

*-** เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนฮากกาทันเหมยเซียน

ภาคผนวก ๑ คำทดสอบวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเพ็งซุ่น

วรรณยุกต์ที่ ๑ pa¹ ‘พ่อ’, (wuk⁵) ka¹ ‘บ้าน’, tʃa¹ ‘รถ’, fa¹ ‘ดอกไม้’, sa¹ ‘ทราย’

วรรณยุกต์ที่ ๒ p^ha² ‘คลาน’, t^ham² ‘เสลด’, ha² (kuŋ¹) ‘กึ่ง’, sa² ‘งู’, tʃa² ‘น้ำชา’

วรรณยุกต์ที่ ๓ pan³ ‘ครึ่ง, ขนมน’, ta³ ‘ตี’, ka³ (fo³) ‘เทียม, ไม่แท้’, tʃa³ ‘อ้อย’, tʃa³ ‘ฉีก’

วรรณยุกต์ที่ ๔ tʃi⁴ (lu⁴) ‘เกะกะ’, (koŋ³) fɛ⁴ ‘คำพูด, ภาษา’, ha⁴ ‘เพาะ (ปลูก)’, (jiu¹) han⁴ ‘(จำนวน) จำกัด’, sa⁴ ‘ยิง (ปืน)’

วรรณยุกต์ที่ ๕ ap⁵ ‘เปิด’, pat⁵ ‘แปด’, p^hat⁵ (tʃui⁴) ‘สาด (น้ำ)’, tʃak⁵ (so⁵) ‘ผูกเชือก’, k^hak⁵ ‘แขก, ชาวจีนแคะ (ฮากกา)’

วรรณยุกต์ที่ ๖ pat⁶ ‘ฝรั่ง (ผลไม้)’, p^hak⁶ ‘สีขาว’, k^hi² tʃi⁶at⁶ ‘แมลงสาบ’, sak⁶ ‘หิน’, hap⁶ ‘ขอบ’

ภาคผนวก ๒ คำทดสอบวรรณยุกต์ภาษาไทยถิ่น

ขา (A1) กา (A2) อา (A3) คา (A4)

ข่า (B1) กี้ง ก่า (B2) อ่าน (B3) คำ (B4)

ข้า (C1) ก้าน (C2) อ้า (C3) ค้า (C4)

ขาบ (ภาคเหนือ) หรือขาด (ภาคอื่น ๆ) (DL1) กาด (ภาคเหนือ) หรือกาก (ภาคอื่น ๆ) (DL2) อาบ (DL3) คาด (DL4)

ขัด (DS1) กัด (DS2) อับ (DS3) คัก (ภาคอีสาน) หรือคัด (ภาคอื่น ๆ) (DS4)

๒๓๘ จินตฺชุตา ศาสตรฺสมัย

ภาคผนวก ๓ การนำเสนอวรรณยุกต์ภาษาจีนฮากกาถิ่นเฟิงซุ่นที่พูดในภาคต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดการศึกษาแบบข้ามสมัย (diachronic)

	A	B	C	D
Upper register	กลาง = ต่ำ-เลื่อนขึ้น /๒๓/ เหนือ = ต่ำ-ระดับ /๒๒/ อีสาน = กลาง-ระดับ /๓๓/ ใต้ = กลาง-เลื่อนขึ้น /๓๔/	สูง-ตก กลาง, เหนือ = /๕๒/ อีสาน, ใต้ = /๕๑/	กลาง-ตก /๓๑/	กลาง-เลื่อนลง /๓๒/
Lower register	กลาง = ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๓/ เหนือ, ใต้ = ต่ำ-ตก-ขึ้น /๒๑๔/ อีสาน = กลาง-ขึ้น /๓๕/			กลาง = สูง-เลื่อนขึ้น /๔๕/ เหนือ, อีสาน, ใต้ = สูง-ระดับ /๔๔/

